

Mesačník Rodina a škola
P.O.Box 17, 902 01 Pezinok

OZ MARCUS AURELIUS

OZ ALFA

Národné osvetové centrum
Námestie SNP 12
812 34 Bratislava

OZ ZDRAVÁ SPOLOČNOSŤ

Pedagogický odbor
Matice slovenskej

Výchovno-vzdelávací projekt

Poznávaj vlastnú minulosť

alebo

Pátranie po predkoch

Jubilejný 10. ročník

***Záštitu nad projektom prevzal J.E. Ivan Gašparovič,
prezident Slovenskej republiky***

Autor projektu: *PhDr. Eubomír Pajtinka, email: lpajtinka@post.sk*

Gestori projektu: doc. PhDr. Dušan Škvarna, PhD.
Prof. PhDr. Matúš Kučera, DrSc.
PhDr. Ivan Mrva, CSc.
PhDr. Ladislav Vrteľ, CSc.
Mgr. Milan Šišmiš, ml.
Mgr. Zdenko Ďuriška
Mgr. Drahoslav Machala

Školský rok 2010/2011

Výchovno-vzdelávací projekt: Poznávaj vlastnú minulosť, alebo Pátranie po predkoch

Cieľ projektu:

Cieľom projektu je podnieť záujem mladých ľudí o svoju minulosť, prítomnosť a cez ne i budúcnosť. Cieľom je prebudiť hrdosť na seba, svojich predkov, svoju rodinu a svoju krajinu, ale i posilniť svoju pozíciu a kultúrnu a jazykovú identitu v spojenej Európskej únii. Sprievodným cieľom je zlepšiť a skvalitniť medziľudské vzťahy v rodinách, predovšetkým medzi deťmi, rodičmi a starými rodičmi, zvýšiť mieru vzájomnej tolerancie, založiť tradíciu budovania vlastných rodinných archívov a kroník, nájdenie súvislostí medzi „veľkou históriou“ a dejinami každého jedného človeka a napokon zistenie čo najviac pravdivých údajov a informácií o histórii vlastnej rodiny, čo a ako ju ovplyvnilo a formovalo.

Určenie projektu:

Projekt je určený predovšetkým žiakom základných škôl a stredných škôl. Môžu sa však pripojiť mladší i starší, ba i najstarší záujemcovia z radov rodičov, starých i prastarých rodičov.

Obsah projektu:

Žiaci budú v rámci projektu dokumentovať dejiny vlastnej rodiny. Budú zhromažďovať informácie a materiály z bližšej, staršej i najstaršej histórie svojich blízkych a predkov. Navštívia matriky, archívy, budú rozprávať s rodičmi, starými rodičmi a ďalšími rodinnými príslušníkmi, robiť záznamy z týchto stretnutí. Vytvoria rodokmeň a rodostrom vlastnej rodiny. Budú si zapisovať spomienky na detstvo a mladosť svojho otca a mamy, starého a prastarého otca a mamy, budú hľadať zaujímavé príbehy z ich života a života ďalších členov rodiny. Budú pátrať i po tom, ako veľké dejiny ovplyvňovali život ich rodiny a ako členovia rodiny zasahovali do veľkých dejín. Budú pátrať po pravde o vlastnej rodine, okrem iného aj o tom, ako sa vyvíjali mená v ich rodine, z čoho vznikli, ako ich menila a ovplyvňovala história. Budú hľadať slávne osobnosti v rodine, vynálezcov, spisovateľov, nositeľov rôznych ocenení, budú zisťovať, čím a ako sa preslávili, čo mimoriadne urobili pre iných ľudí a pre svoju vlasť. Môžu urobiť a spísať históriu povolání v rodine, hľadať súvislosť medzi rodinou s obcou, mestom, v ktorých žili, pracovali. Nebude od vecí, ak zmapujú zdravotné otázky v rodine, s akými chorobami mali problémy ich predkovia, aký genetický kód si so sebou rodina nesie. Budú zhromažďovať fotografie, pohľadnice, písomnosti, filmy, videofilmy, predmety dennej potreby, umelecké predmety v domácnostiach. Môžu zisťovať, aký najstarší predmet vlastní ich rodina, aké jazyky ovládali ich predkovia, kam najďalej cestovali, kde všade pracovali, aké mali rodiny, erby, znaky, charakteristiky. Budú zisťovať, kde doma a v zahraničí žije ich rodina, akú má adresu, aké má či mala osudy. Môžu vytvárať rodinné archívy, písať rodinné kroniky. Pomôžu tak obnoviť pamäť rodín, spísať vlastné rodinné ságy. Študenti môžu v rámci projektu podľa priloženej osnovy spracovať históriu vlastnej rodiny. Môžu sa venovať bodom osnovy alebo si vybrať tie body, ktoré sú schopní spracovať. Prirodzene, čím viac bodov a rozsiahlejšie splnia, tým komplexnejšia bude informácia o vlastnej rodine. Osnova plní úlohu námetov. Ak študenti prídu sami na ďalšie možnosti, čo ešte možno o vlastnej rodine spracovať, možno to iba uvítať.

Odborníci hovoria, že v každom štáte žijú potomkovia niekoľko tisíc rodov. My dodnes nepoznáme presne ich históriu. Historici sa venujú iba tým pár najznámejším, ostatné sú tak povediac nepoznané, alebo poznané málo. Dôležité je poznať príbehy zo života a o živote.

Dejiny národa, dejiny krajiny sú dejinami miest a obcí. Dejiny miest a obcí sú dejinami jednotlivých ľudí, dejinami rodín. Dejiny jednotlivých ľudí tvoria dejiny svoje i svojej vlasti. Sme ohnivkom historickej reťaze, ktorá ide od minulosti a bude pokračovať v budúcnosti. Je prospešné poznať jej silu a možnosti. Ak chceme poznať svoju budúcnosť, najskôr musíme poznať svoju minulosť. bez hrdej minulosti niet krásnej budúcnosti. Prostredníctvom projektu by sa mali mladí ľudia prepracovať k rozmyšľaniu o cestách k svojmu úspechu poznajúc úspechy a cestu k nim vo svojej rodine a krajine.

Forma spracovania prác žiakov

Žiaci majú pri spracovávaní svojich prác, základov rodinných kroník absolútnu slobodu. Rozsah prác tak isto nie je predpísaný. Prirodzene učitelia, organizátori, a iste aj rodičia budú mať radosť, ak bude rozsah prác čo najbohatší. Ak bude obohatený o fotografie, dokumenty a všetko, čo bude pripomínať, ako sa vyvíjali dejiny vlastného rodu. Zvyčajnou formou sú písomné práce obohatené o dokumenty. Budeme však radi, ak sa budú na ukladanie prác používať aj moderné technológie – CD, DVD a pod. V minulosti mnohí žiaci obohacovali svoje práce aj o audio, či videonahrávky rozprávania, spomienok svojich starých, či prastarých rodičov. To len dokumentuje, že možností je veľa.

Pri posielaní prác do celoslovenského finále prosíme posielat' kópie, aby nedošlo k prípadnej strate, či znehodnoteniu dokumentov počas dopravy prác k organizátorom.

Mediálni partneri projektu:

- mesačník Rodina a škola
- Hospodárske noviny
- Slovenský rozhlas
- Slovenská televízia
- televízia Markíza
- televízia TA 3
- mesačník Technológia vzdelávania
- Genealogicko-heraldický hlas (www.genealogicko-heraldy.sk)

Sponzori a podporovatelia projektu:

- Prvá stavebná sporiteľňa a.s.
- Siemens, s.r.o.
- MEDIA trade s.r.o. - Slovenské pedagogické nakladateľstvo Bratislava
- Reader's Digest VÝBER
- IKAR a.s.
- Vydavateľstvo Perfekt, a.s.
- AUTO-IMPEX, s.r.o.
- Forza Production House a.s.
- Ústav informácií a prognóz školstva

Organizácia projektu:

Autori a organizátori vyhlásili začiatok projektu počas podujatia FÓRUM PEDAGOGIKY – Návraty 2001. Projekt je súčasťou permanentných aktivít FÓRA PEDAGOGIKY. V školskom roku 2010/2011 projekt vstupuje do svojho jubilejného desiateho ročníka. Nadväzuje na všetky dobré skúsenosti žiakov a učiteľov z 1. až 9. ročníka. Projekt je rozšírený o niektoré ďalšie úlohy a obohatený o nové prvky najmä v oblasti vyhodnotenia a oceňovania žiakov a učiteľov. Pri práci na projekte možno využívať knihu “Poznaj svoju minulosť, alebo Pátranie po predkoch. Objednať ju možno na adrese: Rodina a škola, P.O. Box 17, 902 01 Pezinok e-mailom na adrese uciteliazneba@gmail.com. Cena 1 ks je 3,- euro. Kniha bude dodaná na dobierku.

Organizátorom zo škôl budú poskytované v prípade potreby konzultácie. Projekt a jeho realizácia budú priebežne sledované organizátorom podujatia. Priebežné výstupy v podobe výstav, konferencií, seminárov budú robiť aj samotné školy, prípadne múzeá, osvetové a kultúrne zariadenia.

Každá zúčastnená škola navrhne v závere školského roka 2010/2011 na ocenenie jedného najlepšieho žiaka s najkvalitnejšie spracovanými dejinami vlastnej rodiny a zašle jeho prácu do celoslovenského finále na adresu organizátora: **Rodina a škola, P. O. Box 17, 902 01 Pezinok**. Komisia vyhodnotí najlepšie práce a vyhlási celoslovenského víťaza ročníka. Spolu so žiakom bude ocenený aj pedagóg, ktorý ho v práci viedol.

Vyhodnocovanie sa uskutoční v troch kategóriách:

- žiaci základných škôl
- žiaci stredných škôl
- žiaci zo zahraničných škôl

Pre žiakov a učiteľov, účastníkov projektu bude organizovaný seminár. Realizácia projektu je podmienená slobodou a vlastnou kreativitou a aktivitou žiakov i učiteľov. Nebudú vydávané žiadne ďalšie striktné pravidlá.

Školy, žiaci a učители, ktorí sa zapoja do 10. ročníka sa musia zaregistrovať, teda zaslať prihlášku, ktorá je prílohou projektu. Do projektu sa môžu zapojiť aj školy, ktoré úlohy v predchádzajúcich ročníkoch ešte neplnili.

Jedinou povinnosťou škôl, ktoré sa zúčastňujú projektu bude ich prihlásenie sa organizátorom, spolupráca pri medializácii, komunikácia s organizátorom a záverečné nahlásenie počtu zúčastnených žiakov, ich mien a vyhodnotenie najlepšej školskej práce projektu a jej zaslanie organizátorom.

Projekt je odporučený na realizáciu v základných a stredných školách aj Ministerstvom školstva SR / Pedagogicko-organizačné pokyny pre školský rok 2010/11./

Vyhodnotenie 10. ročníka projektu:

Práce zaslané do ústredného kola vyhodnotí odborná porota, ktorá navrhne na ocenenie najmenej po tri práce za základné školy, tri práce za stredné školy a tri práce zo slovenských škôl v zahraničí. Ocenení budú aj pedagógovia, ktorí viedli žiakov ocenených prác. Organizátori podobne ako po minulé roky ocenia aj ďalšie práce a pedagógov.

Hlavní organizátori projektu:

Mesačník Rodina a škola

P.O.Box 17

902 01 Pezinok

Pedagogický odbor

Matice slovenskej

Grösslingova 23

812 51 Bratislava

Termín prijímania prihlášok tried a škôl do projektu: november 2010 –december 2010

Priebežne sa možno do projektu prihlasovať aj v neskoršom období.

Prihlášky do projektu /do konca decembra 2010/ a najlepšie práce do celoslovenského finále/do konca mája 2011/ zasielať na adresu:

PhDr. Ľubomír Pajtinka

Rodina a škola

P.O.Box 17

902 01 Pezinok

resp. emailom: uciteliazneba@gmail.com

Harmonogram projektu:

1. Vyhlásenie 10. ročníka projektu a zverejnenie informácií o projekte.
T: november 2010 –december 2010
Z: MPC, KŠÚ v Bratislave, ostatné KŠÚ, kultúrne a osvetové zariadenia, mediálni partneri, školské úrady, školy, knižnice
2. Prihlasovanie tried a škôl do projektu:
T: november 2010 – december 2010 (priebežne sa možno prihlasovať i neskôr)
Z: riaditelia škôl a školských zariadení, poverení učitelia

3. Práca žiakov II. stupňa ZŠ a SŠ na projekte
T: november 2010 – máj 2011
Z: riaditelia škôl a školských zariadení, poverení učitelia
4. Priebežné vyhodnotenie projektu na školách a zaslanie najlepšej práce /prac/ do celoslovenského finále
T: koniec mája 2011
Z: realizátori projektu
5. Záverečné vyhodnotenie projektu a ocenenie najlepších a ďalších vylosovaných žiakov a učiteľov
T: jún 2011
Z: realizátori projektu
6. Priebežné informovanie o zaujímavých výsledkoch
T: priebežne
Z: mediálni partneri

Príloha: Registračný list účastníka projektu Poznaj vlastnú minulosť

Rámcová osnova projektu

RÁMCOVÁ OSNOVA PROJEKTU (NÁMETY)

1. Kto som? (literárne spracovaný životopis a foto)
2. Kto sú moji najbližší? (životopisy mamy, otca, súrodencov, starých rodičov, prastarých rodičov, iných blízkych ľudí, fotografie)
3. Kde žijem? (opis dediny, mesta, kraja, jeho zvláštnosti, fotografie, kresby, história)
4. Rodostrom mojej rodiny
5. Príbehy zo života našej rodiny (príbehy a príhody zo života členov rodiny, spomienky členov rodiny, zvyky v rodine, magnetofónové nahrávky žijúcich členov rodiny, videonahrávky, filmy o členoch rodiny)
6. Najvýznamnejšie osobnosti v našej rodine (osudy týchto ľudí)
7. Aké významné osobnosti žili v čase, keď žili tvoji starí, prastarí, praprastarí rodičia (skús vymyslieť a napísať rozhovor niektorého z tvojich predkov s významným vedcom, vynálezcom, spisovateľom alebo politikom, s ktorým súčasne žil)
8. Povolania v našej rodine (opis povolání, ktoré členovia rodiny robili, či robia, najvýznamnejšie úspechy, ocenenia)
9. Vyznamenania v našej rodine (kto a za čo bol v rodine ocenený, akým spôsobom, kde a o kom písala tlač, hovorilo sa v rozhlase, televízii)
10. Naša rodina v médiách (kto z rodiny publikoval v tlači, rozhlase, televízii)

11. Nájdi v tlači a iných zdrojoch čo sa stalo vo vašej obci, meste, na Slovensku a vo svete v deň /týždeň/, keď si sa narodil ty, tvoji rodičia, či starí rodičia
12. Zájmy členov rodiny, v ktorých vynikli (práca v hudobných telesách, divadlo, písanie, záhradkárstvo, motorizmus...)
13. Povesti v našej rodine
14. Aké zvyky si pestovali a pestujú členovia našej rodiny
15. Naša rodina vo svete (kde všade sú členovia našej rodiny, čo robia, ich adresy, fotografie)
16. Cestovatelia v rodine (kde všade boli členovia rodiny, čo zaujímavé tam robili, zažili, zaujímavé príbehy)
17. Akými prostriedkami cestovali členovia našej rodiny v minulosti v mieste, kde bývali, do práce, do celého sveta atď.
18. Rodinný archív (zdokumentovať fotografie v rodine, popísať, kto je na nich, kedy a kde vznikli – zaujímavé súvislosti, zdokumentovať zaujímavé písomnosti od členov rodiny – denníky, osobnú korešpondenciu, vlastnú tvorbu, rôzne druhy písomnosti, rodné listy apod.)
19. Hroby členov rodiny – zdokumentovať, kde sú pochovaní predkovia, fotografie hrobov, čo je napísané na náhrobných kameňoch, ako odišli zo sveta...
20. Aké mená a priezviská sa vyskytli vo vašej rodine? Ako vzniklo moje priezvisko? (vývin priezviska v minulosti, poznačenie mena historickými udalosťami, aký pôvod má moje priezvisko?)
21. Ktorý z predmetov v našej domácnosti je najstarší? (zbierka starých predmetov po predkoch - hrnčeky, vázy, hodinky...). Prvá historická zmienka o predkoch.
22. Ako bývali moji predkovia? Čo tvorilo súčasť ich bytu (domu)? Ako si predstavujem svoje bývanie v budúcnosti?
23. Umelecké predmety v našej rodine.
24. Piesne a zvyky v našej rodine, tradície (čo sa u nás varí na sviatky, aké sú zvyky, čo a ako robíme)
25. Rozprávky a povesti, ktoré mi rozprávali moji rodičia, starí rodičia, alebo iní blízki. Čo a kto mali, či majú najsilnejší vplyv na môj život?
26. Zbierky v našej rodine (aké zbierky známok, autogramov, mincí atď.) máme v rodine. Kto zbierku založil. Zaujímavosti a príbehy pri jej vytváraní.
27. Knihy v našej rodine (akú najstaršiu knihu má vaša rodina vo svojej knižnici, od ktorých autorov vlastníte doma knihy)?
28. Mala vaša rodina v minulosti vlastný erb? Ak nie, ako si predstavujem erb svojej rodiny (nákras)?
29. Akými cestami vzdelania a praxe museli prejsť tvoji rodičia, starí, či prastarí rodičia? Kde a čo študovali? Ako sa im darilo?
30. Ako športovali a relaxovali vaši rodičia, starí rodičia?
31. Kto je pre teba vzorom v živote. Kvôli čomu si ho vážiš, kvôli čomu sa ti páči? V čom by si sa chcel(a) chcel s ním podobat'?
32. Ako si predstavujem svoju budúcnosť? Ako si predstavujem budúcnosť našej rodiny? Čím by som chcel byť, čo by som chcel dokázať, čo som ochotný pre dosiahnutie tohto cieľa urobiť?

Námety na ďalšie aktivity:

- urobte doma, v škole kútik starých rodičov (vystavte si ich fotografie, pamiatky na nich, hodinky starého otca, obľúbené knihy...),
- usporiadaj v škole výstavu – „Peniaze, ktorými platili naši rodičia, starí rodičia, prastarí rodičia,“
- usporiadaj „Večierok našich starých rodičov“ (účastníci prídu oblečení ako chodili v mladosti ich starí rodičia, bude sa hrať hudba starých mám, podávať občerstvenie, aké mávali starí rodičia v mladosti,
- usporiadaj vychádzku „Po chodníčkoch starých otcov,“
- usporiadaj vychádzku „Kam chodili na rande starí rodičia?“
- usporiadaj popoludnie hier starých rodičov (hrajte sa hry, ktoré sa hrávali vaši starí rodičia),
- usporiadajte v škole súťaže v starých športoch vašich prarodičov,
- vyzdobte svoju triedu vecami, ktoré patrili k životu v polovici minulého storočia,
- usporiadaj výstavu rodinných fotografií z minulého storočia,
- usporiadajte popoludnie so starými rodičmi (stretnutie s niekoľkými starými rodičmi, ktorí budú rozprávať o svete pred 50-60 rokmi),
- zozbierajte vo vašej triede príbehy zo života prastarých materí a otcov,
- napíš poviedku zo života rodiny, či niektorého svojho predka,
- skomponuj hudobnú skladbu na námety niektorej rodinnej udalosti
- napíš román, divadelnú hru o živote svojej rodiny v minulosti, či súčasnosti,
- napíš literárnu predlohu pre film, natoč film, videofilm o nejakej zaujímavej udalosti zo života svojej rodiny
- nafoť svojich rodičov, starých rodičov, či iných blízkych v určitých časových intervaloch a sleduj, ako sa človek dokáže rokmi meniť.
- urob digitálne nahrávky rozprávania svojich blízkych, vytvor si domáci archív takýchto nahrávok.

Registračný list účastníka projektu

POZNAJ VLASTNÚ MINULOSŤ

Škola (adresa):

.....

Trieda: .....

Kontaktná adresa na pedagóga:

Meno:

Priezvisko:

Adresa:

Telefón:

E - mail: .....

Zoznam žiakov zapojených do projektu:

.....

.....

.....

.....

.....

(Pokračovať na druhej strane alebo na osobitnom papieri)

Podpis pedagóga: ..... **Dátum:** .....

Registračný list možno zaslať aj emailom na adresu: uciteliazneba@gmail.com